

ଓবিশ্বান

সাপ্তাহিক

ABHIYAN WEEKLY

Devendrachudal@gmail.com

વર્ષ : ૪૧ / અંક : ૭ / ૨૦૮૦ મદ્દૈ ૨૨ ગતે શુક્રવાર / Sep. 8, 2023 / મૂલ્ય રૂ. ૧૦/-

કાંગ્રેસલાઈ દેખાએ એમાલે તરસીને, એમાલેલાઈ દેખાએ કાંગ્રેસલાઈ દબાબમા રાણે

काठमाडौं । माओवादी केन्द्रिका अध्यक्ष समेत रहेको प्रधानमन्त्री पुर्ष्यकमल दाहालले समाजवादी मोर्चा गठन गरेर सो मोर्चालाई सत्ता टिकाउने हतियारका रूपमा प्रयोग गर्न थालेका छन् । भट्ट हेर्दा समाजवादी मोर्चा नेकपा एमालेप्रति आक्रमक देखिएपनि त्यही मोर्चालाई प्रयोग गरेर सत्ता गठबन्धको प्रमुख घटक नेपाली कांग्रेसलाई समेत दवामा राख्न खोजेका छन् ।

सत्ता गठबन्धनमा रहेका जनमत, नागरिक उन्मुक्ति पार्टीलाई बाहिर राखेर गठन गरिएको मोर्चा जनताको हितमा भन्दा आफ्नो नेतृत्वमा रहेको सरकार टिकाउनैका लागि केन्द्रीत रहेको प्रष्ठ हँडै गएको छ । सरकारको काम कारबाहीमा गठबन्धनभित्र उत्पन्न हुन थालेको असन्तुष्टिलाई सम्बोधन गरि सत्ता गठबन्धनमा
 ➤ बाँकी ८ पेजता

कांगेस संस्थापन इतरको ठहर, प्रहरी अधिकृतको सरुवामा देउवा दम्पतिको दबाब

काठमाडौं । सत्ता गठबन्धनको प्रमुख घटक नेपाली कांग्रेसभिर देखिएको विवाद तत्काल समाधान हुन सक्ने अवस्था देखिएको छैन । कांग्रेसका सभापति शेरबहादुर देउवाका विरुद्ध कांग्रेसको संस्थापन विरुद्धमा रहेका नेताहरू पछिल्लो समयमा सक्रिय भएका छन् । सभापती देउवाको कार्यप्रति असन्तुष्टि जनाउँदै आएका शेखर कोइराला, महामन्त्रीद्वय गगन थापा, विश्वप्रकाश शर्मा लगायतले पार्टी सभापती देउवा, पार्टी विधान विपरित चलेको भन्दै त्यसको विरुद्ध आताज ज्ञापाउँदै आएका छन् ।

पार्टीका नेता शेखर कोइराला र महामन्त्री गगन थापाले संस्थापन इतर पक्षलाई एकजुट बनाउँदै कोइराला
 नेपाली सेना

उपेन्द्र यादवलाई तह लगाउन
फाइल खोल्ने रणनीति

काठमाडौं। माओवादी केन्द्रका अध्यक्ष एवं प्रधानमन्त्री पुष्पकमल दाहाल षड्यन्त्रको माला जप्त खप्पिस रहेका छन्। त्यही कारणले गर्दा उनले १७ वर्ष अधि भएको गौरहत्या काण्डको फाइल खोले र दोषी ठहरिएकाहरूलाई कानुनी कारबाही गर्न सहमति गौरहत्या काण्डको छानविन गरी अपराधमा संलग्न भएकाहरूलाई कारबाही गर्नुपर्ने भन्दै मधेश प्रदेशदेखी काठमाडौंमा आएर आन्दोलन गरिरहेकाहरूसँग ५ बुँदे सहमति समेत गरेका थिए। सो हत्या काण्डमा तत्कालिन माओवादीका २७ जना कार्यकर्ताहरूको हत्या भएको थियो। सो घटनामा माओवादी र तत्कालिन मधेशी जनभिकार प्रोग्रामीकार्यकार्ताहरूकीनामा

મહાત્મા ભાઈનો શિરો ।

भडप भएका थिए ।
तत्कालिन मधेशी जनअधिकार फोरमका अध्यक्ष रहेका र हाल जनता समाजवादी पार्टीका अध्यक्ष रहेका उपेन्द्र यादवको नेतृत्वमा भएको भडप काण्डमा उपेन्द्र यादव विरुद्ध रौतहटमा किटानी जाहेरी परेपनि आहिलेसम्म त्यसको छानविन भएको छैन । उपेन्द्र यादवले दाहाल सरकारलाई समर्थन गर्नुको प्रमर्ख कारण पनि त्यही गौर हत्या काण्ड नै हो । उपेन्द्र यादवलाई तर्साएर आफ्नो पक्षमा लिनका लागि प्रधानमन्त्री दाहालले गौर हत्या काण्डको फाइल खोल्ने सहमति आन्दोलनकारीहरूसँग गरेपछि उपेन्द्र यादव रुष्ट बन्दै गएका र

अर्थ मन्त्रालय भएर कालाबजारीको नियन्त्रणमा ?

काठमाडौं । जनतालाई आवश्यक सेवा सुविधा दिने उद्घोष गर्दै आएको पुष्टकमल दाहाल नेतृत्वको सरकारकै कारण यसपटक पनि जनताले नेपालीहरूसँगो महान् चाडपर्वमा महिंगो मूल्यमा चीनी खरिद गर्नुपर्न बाध्यता सरकारले निर्माण गरिदिने प्रायः निश्चित जस्तै भएको छ । उद्योग वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालयले चाडवाडलाई मध्यनजर गर्दै सरकारी अनुदानको चीनी खरिद प्रक्रिया अधि बढाउन चीनी खरिदका लागि डेढ महिना अधि नै अर्थ मन्त्रालयलाई पत्राचार गरेपनि अर्थ मन्त्रालयले चीनी खरिदका लागि आजसम्म अनुमति दिएको छैन ।

अर्थ मन्त्रालय सूत्रका अनुसार चीनि खरिदका लागि स्वीकृति मागको पत्र आएपनि अदिक्षेपाए कहै दिर्घा भान्दो ऐन। चीनी

A black and white photograph of a large, ornate building with classical architectural features. The main entrance is sheltered by a wide, decorative canopy supported by four columns. A large, rectangular sign above the entrance reads "SRI LANKAN MARITIME INSTITUTE OF FINANCE". To the left of the entrance, there is a vertical plaque with the text "SRI LANKA MARITIME INSTITUTE OF FINANCE" and "ESTD 1992". The building has multiple stories with balconies and windows. In the foreground, a palm tree is visible to the right, and a small vehicle is parked near the entrance.

गरिदिएको छ

उद्योग वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालयले साल्ट टेलिङ्क कर्पोरेशन र नेपाल खाद्य व्यवस्था तथा व्यापार कम्पनीमार्फत ५० प्रतिशत भन्सार

शांकी रे प्रेस

गृहमन्त्री श्रेष्ठको राजीनामा माग

जिउ ज्यानको रक्षा र शान्ति सुरक्षा कायम गर्ने

भएको यस घटनाले पुष्टि गरेको छ ।

सरकार र गृहमन्त्रीले लिनुपर्ने पनि नेविसंघले स्पष्ट पार्दै राजीनामा दिउपर्ने नेविसंघले माग गरेको छ । नेविसंघले भनेको छ, 'राजधानीको सार्वजनिक स्थलमा पूर्वमन्त्री जस्तो व्यक्तिको सुरक्षा गर्न नसक्ने नालायक गृहमन्त्रीको राजीनामा समेत माग गर्दछौं ।'

नेविसंघले आक्रमणा परी घाइते भएका
नेता महेन्द्र यादवको शीघ्र स्वास्थ्य लाभको
कामना समेत गरेको छ । नेविसंघले आक्रमणमा
संलग्न अपराधी र जोडिएका पक्षबाटे सूक्ष्म
अनुसन्धान गरी कडाभन्दा कडा कारबाहीको
माग गरेको छ । सहमहामन्त्री यादवमाथि
बुधबाट खुकुरी प्रहार गरिएको थिए । खुकुरी
प्रहार गर्ने नुवाकोटका श्याम सापकोटालाई

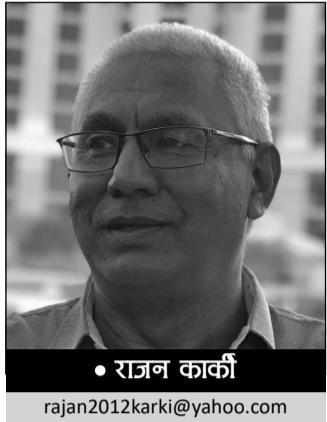
सत्ता बचाउन ललाई शिरोंम कराउ

काठमाडौं । प्रधानमन्त्री समेत रहेका
माओवादी केन्द्रका अध्यक्ष पुष्पकमल दाहालले
आफ्नो नेतृत्वको सरकार ढाल्ने षड्यन्त्र
भइरहेको बताउँदै आएका भएपनि कोबाट
त्यस्तो षड्यन्त्र भएको छ भनेर प्रष्ट बोल्न
सकेका छैन् । आफ्नो नेतृत्वको सरकार
ढल्न सक्ने सम्भावना रहेको आंकलन गरेर
प्रधानमन्त्री दाहालले लिलिता निवास जग्गा
काण्डमा मुछिएका पूर्व प्रधानमन्त्री एवं
नेकपा एकीकृत समाजवादीका अध्यक्ष माधव

नेपाल निर्दोष रहेको करार गरेका छन् ।
दाहाल नेतृत्वको सरकारलाई नेपाली
कांग्रेस, नेकपा एकीकृत समाजवादी,
जनता समाजवादी, नागरिक उन्मुक्ति
पार्टी र जनमत पार्टीको समर्थन रहेको
छ । सरकारलाई समर्थन गरेको पार्टी मध्ये
जनता समाजवादी पार्टीले समर्थन फिर्ता

राजनीति इमानको बधशाला बन्यो, रोक्ने कसले ?

• राजन कार्की

rajan2012karki@yahoo.com

नेपाली नागरिकलाई भुटानी बनाएर निकासी गर्न पछि परेन। सरकारी जग्गा नकली युठी नै सिर्जना गरेर सुक्रीबिक्री गर्न पछि परेन। ठनका टन सुन तस्करी गरेर कमाउन पनि पछि परे। यति भइसकेपछि अन्य भ्रष्टाचार, अनीति, असक्षमता, कुशासनका के कुरा गर्नु र ? राजनीति स्लटर हाउस हो, जहाँ नीति, नैतिकता र सिद्धान्तको हरेक क्षण बध भइरहेको छ। अर्थात राजनीति इमानको बधशाला हो।

अफ्रिका र दक्षिणपूर्वी एसियामा पाइने न्योकोफोरस जातका भ्यागुतो र नेपालका राजनीतिजहरू भ्रष्टाचार र नैतिकहीन मानिलामा विश्व रेकर्ड नै तोडेर उफ्रनसक्ने प्रमाणित भइसक्यो। हरेक वर्ष प्रकाशित हुने भ्रष्टाचारबिरुद्धको द्रान्सपरेन्सी इन्टरनेशनल रिपोर्टमा नेपाल लाइचित हुँदै आएको छ। १९७०ौं स्थानबाट अभ तल भर्दैछ।

१७ वर्षेखि नयाँ नेपाल, अग्रगमनकारी नेपाल बनाउँदै भनेहरूले अलिकिति पनि लज्जाबोध गरेनन्।

नेपाली राजनीति अपराधिकरण भएकैले राजनीतिका लागि हरेक सवाल सेटिड हो। स्वार्थलभ हो। राष्ट्र र जनता राजनीतिको प्राथमिकतामा नै छैनन्।

अनुमान गरौँ- लाटोकोसेरोले के खाएर बाँच्छ होला अनुमान गरौँ। चरा, मुसा खाएर बाँच्ने लाटोकोसेरोमा दाँत हुँदैन। त्यसैले उसले जे खान्छ, १२ घण्टापछि सुलुत सुलुत निल्छ। त्यसरी निलेको लाटोकोसेरोले जे खान्छ, १२ घण्टापछि नझा, पाँख, भुलाजस्ता विजहरू मुखैबाट ओकल्छ। नेपाली राजनीति र्खार्थ खान्छ र स्वार्थ ओकल्छ।

राजनीतिको अर्थ उत्तम समाज अर्थात समाज परिवर्तनको साध्य हुनुपर्न हो। यसकारण राजनीतिलाई सेवा मानिन्छ तर नेपाली राजनीतिमा लागेकाहरू जो ३४ वर्षअधि आएको बहुदल र १७ वर्ष अधि स्थापित लोकतन्त्रलाई यसरी व्यापार बनाएर जे पायो सुलुत सुलुत निले कि तिनीहरू आज अरवी शेखजसरी सम्पन्नताको जीवन बिताउन थालेका छन्।

हो, यही कारण काग्रेज नेपाली राजनीतिको सर्वहाराबादी जस्तो छैन, एमाले उज्यालो छैन, अन्य भुरे टाकुरे पार्टी कराउँछन्, थाक्कन् र थच्चिन्छन्। विधिको शासन चाहिन्छ सबै भन्नन्, सबै कही न कही, कही न कही लेनदेनमा मुछिएका छन्। व्यक्तिस्वार्थले राजनीति नराप्ररी गिजोलिएको छ।

प्रजातन्त्र जनताका लागि जनताले गर्न शासनपद्धति रहेन। प्रजातन्त्रका प्रवर्तक मानिएका अब्राहम लिङ्कनले भनेका गएका थिए- कुशल शासक भविष्यको चिन्ता गर्नु, राजनीतिज्ञ आगामी

चुनावको मात्र चिन्ता गर्नु। हो, नेपाली गरीव छन्, बुझेका छन् तर बाध्यतावश तिनैलाई चुन्नन् जो जनवादीका नाममा जनधाती छ। पैसा खर्च गरेपछि, शक्तिको दुरुपयोग गरेर र तर्साएर चुनाव जिल्का लागि पैसा चाहिन्छ र हरेक पार्टीले शासन प्रशासनलाई राजनीतिकरणको बन्दी बनाएका छन्। पैसाको र विदेशी ताकतको बलमा। त्यसैले त प्रत्येक राष्ट्रिय संकटमा प्रत्येक पार्टी विदेशवादी बनेका छन्। यहाँसम्म कि सीमा समस्यामा समेत नाकमा नथी कसेर मौन रहेका छन्। सीमामा बोलेनन्, अनधिकृत बाँध र डुबानमा पनि बोलेनन्। जसले सीमा र स्वराजको रक्षा गर्न सक्दैन, ऊ कसरी देशभक्त हुनसक्छ ? यथार्थमा लोकतन्त्र स्थापित नेतृत्वका लागि सर्वआहाराबादी बनेको छ।

यहाँ कुनै दल वा नेतामा सिद्धान्त बाँकी देखिन्न।

नेपालका सन्दर्भमा आधुनिक डाइनासोर हुन् ढूला पार्टीहरू। सविधान निर्माणका बेलामा जनतासेंग सुभाव लिइयो, एउटा सुभाव पनि संविधानमा समावेश गरिएन। १२६ जाति छन् देशमा। १२-१५ जातिले शासन गर्न संविधान जारी गरेका छन्, कहाँ छ पहिचान ? समावेशीताको नारा यिनै घन्काउँछन्। कुनै जाति जंगलमा गिर्भा भाकुर खाएर बाँचिरहेको छ, अधिकांश जाति गरीबीको रोगले जन्मन्छ र किराफट्याङ्गा मरेकै मरिरहेका छन्। तिनका लागि सरकार र समानता संविधानले कहाँ दिएको छ ? तिनलाई आफ्नो पहिचान चाहिन्छ कि चाहिन्न ? तिनको मानवाधिकार, राष्ट्राधिकार, सार्वभौमिक अधिकार, बाँच्ने आधारभूताधिकारको चिन्ता संविधानले संसदबाट गन्यो कि सरकारले सिंहदरवारबाट। गाउँपालिकासम्म पुगेको सिंहदरवार विश्व अनियमितता र भ्रष्टाचारकै पोखरीमा आहाल बस्न पूर्यो। अनि लोकतन्त्र सर्वआहाराको अवसर बनेको त स्थापित नेतृत्वका लागि ?

समाजवादी, सर्वहाराबादी, बामपञ्ची, काग्रेस, राप्रापा, मधेशवादी, रास्वपा मूल पार्टीहरू हुन्। यी कसेको प्राथमिकतामा आम नागरिक देखिदैन।

सर्वहारा अर्थात जोसेंग पाखुरीबाहेक अरु केही छैन। प्रजातन्त्रवादी जो खुलासमाज, खुला अर्थतन्त्र चाहन्छ। विधिको शासनमा विधि प्रधान हुनुपर्छ, केही पनि छैन। नाम लोकतन्त्र, काम बहुबली। भाग शान्ति जय नेपाल। जो जनयुद्धमा पीडित भए, जो जनआन्दोलनमा पीडित भए, पीडित आज पनि न्यायको खोजी गर्दै सडकमा छन्। स्थापित नेतृत्व सडकतिर हेदैन, सत्ता र स्वार्थमात्र होर्छ। यस्तो लोकतन्त्रले न शान्ति त्यायो, न समृद्धि। मात्र प्रष्टाचारतन्त्र फलेको छ, फुलेको छ।

जो प्रजातन्त्रको बिडा उठाएका थिए, ती पालैपालो सत्तामा गए।

त मिजन नै छैन। आफू कसरी सम्पन्न बन्ने, यही चिन्ता र चासो छ नेतृत्वलाई।

विश्वजगत नेपाललाई स्वर्ग ठान्छ, अर्को स्वीटजरलेज मान्छ। शान्त हुन र शान्तिका लागि प्रेरणा लिन विश्वमानवहरू नेपाल आउने गर्नुन्। यस्तो पवित्र भूमिका नेता कस्ता ?

इतिहास हरौ, २००७ सालमा हामीले दिल्ली गुहान्यो, दिल्लीले भारी बोकाएर पठाइदियो। कोशी गण्डकीमात्र गएन, मन्त्रिपरिषदमा भारतका प्रतिनिधि बस्ने व्यवस्थासमेत मान्यौ। नेपालमा भारतीय सैनिक पोस्ट नै स्थापित गरियो। ०१७ सालमा राजाले कू त गरे तर दिल्लीका नचाहिदा, हस्तक्षेपका भारीहरू दिल्ली

राजाले फर्काइदिए। त्यसको प्रतिफल हो दरवार हत्याकाण्ड।

जानेन्द्र शाहलाई राजा बनाइयो। उनका सामु केरि नागरिकता वितरण सरलीकरण गर्ने संशोधन आयो, उनले नामज्जुर गरिदिए। त्यसको प्रतिफल राजातन्त्र समाप्त पारियो, हिन्दुराष्ट्रलाई धर्मनिरपेक्ष बनाइयो।

अहिले सजिलै नागरिकता वितरण गर्ने र विदेशीका सन्तानलाई बंशजका आधारमा नागरिकता दिएर नेपालको संवैधानिक अंगहरूको प्रमुख बन्नसक्ने व्यवस्था गरिएको छ। स्वदेशीले नागरिकता पाउनुपर्छ। तर स्वदेशीका नाममा विदेशीलाई नागरिकता बाँडेर देश कसरी मजबुत हुन्छ र ? यो त फिजीको बाटो होइन र ? फिजीको बाटो अर्थात सार्वभौमिकता लुटाउने मार्ग हो। मुख्यमा डेको कोघेर नाकले पानी खान थालेपछि नेपाल फिजी नभए के हुन्छ ? प्रजातन्त्र, समाजवाद र सर्वहाराको प्रतिनिधित्व गर्न भन्ने नेताहरू विदेशीको लाउके बन्नु कसरी देखभत्ति हो र ?

जनता जनादेशका, जनमतका हत्याकार भए। जनताको हक, जनताको निर्णय जनताको पक्षमा कहिले पनि हुनसकेन। ०७९ को चुनावपछि पनि नेतृत्वको स्वार्थी हत्याकार जनताको गर्दनमै छ। जनता बिद्रोह गर्न सक्दैन, बुझेर पनि आन्दोलन गर्न सक्दैन। चुनाव आयो कि तिनैलाई भोट दिन्छन्। यसकारण हत्याकार र अचानो दुबै बन्ने गरेका छन्।

देशभक्तहरू जो नेपालीत्वका कुरा गर्नु, जो सीमा सुरक्षित हुनुपर्छ भन्नन्, जो सबै जातजातिको पहिचानको रक्षा र समानताको वकालत गर्नु, जो विदेशी हस्तक्षेप रोकन चढान भएर उभिन सक्छन्, तिनीहरू सबै एक हुनुपर्छ। त्यस्ता देशभक्तहरू छन्। अन्यथा नेपालित्व अभै कमजोर भएर हरेक वर्षात्मा खस्किदै खस्किदै पहिरो जाने कृष्णभीर बन्दै समाप्तितिर जानेछ।

प्रत्येक नेपाली तुँ भन्नेलाई हेका रहोस्।

राजनीतिको अर्थ उत्तम समाज अर्थात समाज परिवर्तनको साध्य हुनुपर्न हो। यसकारण राजनीतिलाई सेवा मानिन्छ तर नेपाली राजनीतिमा लागेकाहरू जो ३४ वर्षअधि आएको बहुदल र १७ वर्ष अधि स्थापित लोकतन्त्रलाई यसरी व्यापार बनाएर जे पायो सुलुत सुलुत निले कि तिनीहरू आज अरवी शेखजसरी सर्वहाराबादी जस्तो छैन, एमाले उज्यालो उज्यालो छैन, अन्य भ्रुत्ते राजनीति जस्तो छैन, थाक्कन् र थच्चिन्छन्।

नै फर्काउने काम गरेकै हो। विकास र राष्ट्रियताको जग कुनै बेला बलियो थियो भने त्यो ०१७ देखि ०२८ साल सम्पर्कमा महेन्द्र काल नै हो। जसको जगमा आजको नेपाल उभिएको छ। ०४६ सालमा १० बँडे भारतीय प्रस्ताव आएकै हो। राजा वीरेन्द्रले त्यसलाई अस्वीकार गरेर जनताका सामु भुक्तु भनेका हुन्। बहुदल त आयो, बहुलायो। १२ वर्ष कूशासन त्यही बहुलीय कालखण्ड हो। त्यही कालखण्डमा महाकाली, टनकपुर सम्बिधान भए भारतको हितमा। त्यही समयमा विदेशीलाई नागरिकता सजिलै दिने विदेशीक आयो,

- ISI स्टाण्डर्डको मित्र बाहिर रवर कोट मै बीचमा
- स्टिलको जाली भएको ३ तहको होजपाइप
- उच्च गुणस्तरको रेगुलेटर
- पुनः प्रयोग गर्न न

पद्धत्यौ हाती बसीकन सँगै वेद, बाइबल, नमाज
पसेकेही नरपशुहरु ध्वस्त पारे समाज ।

मन्यो ज्यूदै त्यो जस्ले बिर्सियो देशको माटो
बाँच्यो त्यो मर्रे पनि जस्ले ससिक्खयो देशको माटो ।

कायर भरर पटक पटक मर्नुभन्दा
बहादुर भरर एकै पटक मर्न सकौ।

अभियान

सरपाठकीय

जालभेल र तस्तुने राजनीति कहिलेसम्म ?

तेकपा एमालेको सहयोग र समर्थनमा २०७९ पुस ३ गते प्रधानमन्त्री बनेका माओवादी केन्द्रका अध्यक्ष समेत रहेका पुष्टकमल दाहालले एक महिना नपुढै एमालेसँगको सहकार्य तोडेर कांग्रेसको पुच्छर समातेर प्रधानमन्त्रीमा टिकिरहेका छन् । कांग्रेस सहितका तेकपा एकीकृत समाजवादी, जनता समाजवादी लगायत अन्य दलको समर्थनमा प्रधानमन्त्रीमा टिकिरहेका दाहाल पछिल्लो समयमा जालभेल र षड्यन्त गरेर आफ्नो पद सुरक्षित गर्न लागि परेका छन् । आफुलाई सच्चा कम्प्युनिष्ट भन्ने प्रधानमन्त्री दाहालले अर्कां कम्प्युनिष्ट पार्टी तेकपा एमालेसँग शक्तिको व्यवहार गर्दै अधि बढाते प्रयास गरेपनि उनी आफैलाई कहिले सत्ता छोड्नुपर्न हो भन्ने डरले सताई रहेको छ । कांग्रेसजस्तो दक्षिणापन्थी पार्टीसँग सहकार्य गरेर सत्तामा टिकिरहेपनि पछिल्लो समयमा उनी आफै विवादका धेरामा पद्द आएका छन् ।

मुस्तकमा भएका ठुला ठुला भ्रष्टाचारका काण्डमा कांग्रेसका पूर्व गृहमन्त्री सहित नेकपा एमालेका सांसद एवं पूर्व मन्त्री संलग्न भएको र उनीहरू अहिले अदालतको आदेशमा पुर्पक्षका लागि जेल पुगेका छन् । ठुला ठुला भ्रष्टाचारका काण्डहरूमा ललिता निवास जग्गा काण्ड, नवकली भट्टानी शरणार्थी काण्ड, ब्वीन्टल भन्दा बढी सुन काण्ड लगायतका धेरै काण्डहरू सतहमा आएका छन् । तिनै काण्डहरूलाई देखाएर प्रधानमन्त्री दाहाल आफ्नो पोदपलाई लम्ब्याउने खेलमा लागि परेका छन् ।

ललिता निवास जग्गा काण्डमा पूर्व प्रधानमन्त्रीद्वय माधव नेपाल र बाबुराम भट्टराई संलग्न रहेका प्रमाणहरू भेटिएपनि प्रधानमन्त्री दाहाल आँक्ह न्यायाधिश जस्तो बनेर माधव नेपाल ललिता निवास जग्गा काण्डमा निर्दोष रहेको भन्ने जस्ता गैरजिम्मेवार पूर्वका अभियुक्ति दिइरहेका छन् । ललिता निवास जग्गा काण्डमा पूर्व प्रधानमन्त्रीद्वय माधव नेपाल र बाबुराम संलग्न रहेको सिआइबीले अनुसन्धान गर्दा पत्ता लगाएको भएपनि सत्ता गठबन्धनको निर्णयले गर्दा उनीहरूलाई अभियोजन तै नगरि सिआइबीले सरकारी वकिल कार्यालयमा अनुसन्धान फाइल पेस गरेको र सर्वोच्च अदालतले समेत नेपाल र भट्टराईका बारेमा समेत अनुसन्धान गर्न आदेश दिएपछि सरकारी वकिल कार्यालय काठमाडौंले उनीहरूको बारेमा अनुसन्धान गर्न सिआइबीलाई निर्देशन दिइसकेपछि प्रधानमन्त्री दाहालले जसरी भएपनि माधव नेपाल र भट्टराई बचाउन सत्ता गठबन्धनको आवण २९ गते बैठक तै राखेर उनीहरूलाई उन्मुक्ति दिने निर्णय गराएका थिए । त्यही निर्णय अनुसार सिआइबीले उनीहरूलाई सरकारी साक्षीका रूपमा राखेर सरकारी वकिल कार्यालय काठमाडौंले जिल्ला अदालत काठमाडौंमा महा समेत दर्ता गरिसकेको छ ।

ललितनिवास जगगा काण्डमा संलग्न भएकाहरूलाई संगठित अपराध र किर्ते गरेकोमा सरकारी वकिल कार्यालयले संगठित अपराधमा मुद्दा चलाई किर्तेमा मात्र मुद्दा चलाएको हुनाले उत्त काण्डमा संलग्न रहेकाहरूले सहजै रुपमा उन्मुक्ति पाउनेमा प्रायः निश्चित जस्तै रहेको छ । संगठित अपराधमा बिगो ब्रावरको जरिवाना र पाँच वर्ष जेल सहित ५० हजार जरिवाना हुने व्यवस्था भएको र किर्तेमा १ वर्षसम्म जेल र ५० हजार जरिवाना हुने व्यवस्था भएकाले ललित निवास जगगा काण्डमा संलग्न रहेकाहरूलाई उन्मुक्ति दिने धेरै प्रयास गरेपछि मात्र किर्तेमा मात्र मुद्दा चलाइएको छ । माधव नेपाल प्रधानमन्त्री भएको बेला नक्कली मोहीलाई जगगा सदापट्टा दिने निर्णय मन्त्रिपरिषद्को बैठकबाट भएको थियो भने बाबुराम भूराई प्रधानमन्त्री भएको बेला नक्कली गुठी टिकिन्छा तै खडा गरेर नक्कली मोहीलाई जगगा दिने निर्णय गराएका थिए ।

ललिता निवास जग्गा काण्डमा माधव नेपालले अखिल्यारा दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगलाई इंकाको ब्यान र सिआइबीलाई दिएको ब्यान फरक फरक रहेको र अखिल्याराको ब्यानमा उनी प्रत्यक्ष रूपमा संलग्न रहेको देखिएकाले गर्दा बैठकको अध्यक्षता प्रधानमन्त्रीले गर्न र उनको नेतृत्वको सरकारले गरेको निर्णयअनुसार सरकारी जग्गा हिनामिना भएको भाएपनि सत्ता गठबन्धनको बलमा र प्रधानमन्त्री दाहालको निर्देशनमा उनीमाथि मुद्दा चलाइएन त्यसैलाई भनिन्छ सानालाई ऐन ठुलालाई चैन भनेर। केही दिन पहिला प्रधानमन्त्र पुष्टकमल दाहालले आफै न्यायाधिक भएजस्तो गरेर माधव नेपाल ललिता निवास जग्गा काण्डमा दोषी नभएको भन्दै सीआइबीले उनलाई निर्दोष साक्षित गरिसकेको बताएका छन्। के उनी निर्दोष थिए भने किन उनलाई सरकारी साक्षीका रूपमा राखिएको त ? निर्णयकर्ता नै सरकारी साक्षीका रूपमा राख्न निर्णय कुन कानुन अन्तर्गत पर्दछ ? प्रधानमन्त्रीले सुर्खेतमा पुगेर भाद्र १५ गते आफू र माधव नेपाललाई भएको टेन्स हटेको भन्दै माधव नेपाल निर्दोष रहेको घोषणा गर्न असम्बैधानिक र गैरकात्तरी रहेको छ।

कर्सैलाई दोषी र निर्दोष करार गर्ने अधिकार न्यायलय बाहेक अरु कर्सैलाई छैन। प्रधानमन्त्रीले दोषी र निर्दोष छुट्टाउने हो भने न्यायलयको औचित्य तै रहेको र ? न्यायलयलाई अप्रत्यक्ष रूपमा धम्क्याउँदै आएका प्रधानमन्त्री दाहलले प्रत्यक्ष रूपमा माधव नेपाल दोषी नरहेको उद्घोष गर्ने भनेको उत्तरको पालमा भएको ललिता निवास जग्गा काङडलाई बैधाता दिनु हो। न्यायलयमा विचाराधिन भएको मुद्दालाई लिएर आफ्नो पद बचाइराख्न दिएको प्रधानमन्त्री दाहलको अभिव्यक्ति गैरे सम्बैधानिक र न्यायलयप्रति नकारात्मक भावना फैलाउने खालको भएकाले न्यस्तो अभिव्यक्तिप्रति हामी खेद प्रकट गर्दै आफ्नो सत्ताको आयु लम्ब्याउने खेलमा गैरे सम्बैधानिक कार्यहरू नगर्न र सत्ता गठबन्धनमा रहेकै दलहरूलाई तर्साएर सत्ताको आयु नबढाउन साथै प्रमुख विपक्षी दललाई फाइल खोले भन्दै नतसउन आग्रह गर्दछौं। फाइल खोले भए माओवादीका लडाकुहरू राखिएको शिविरमा भएको घोटलाका फाइलहरू समेत खोल र सुन तस्करी काङडमा आफनै पार्टीका नेताहरू सलग्न भएका हुनाले उनीहरूमाथि तत्काल कानुनी कारबाही गर्न हामी प्रधानमन्त्रीलाई आग्रह गर्दै जालझेलको राजनीति गरेर सत्ताको आयु बढ्न सक्दैन भन्ने हेको प्रधानमन्त्रीलाई होस् भन्ने काममा गर्दछौं।

किन हल्लयो लोकतन्त्रको जग ?

रोशन जनकपुरी

गत वर्ष इन्टरनेसनल फर डेमोक्रेसी एन्ड इलेक्टोरल असिस्टेन्स (इन्टरनेसनल आइडिया) नामक अन्तर्राष्ट्रीय संस्थाको एउटा अध्ययन रिपोर्टमा 'विगत दुई दशकमा लोकतान्त्रिक व्यवस्थाको आधार हल्लिएको र अस्थिरता र व्यग्रताबीच लोकतन्त्रले सन्तुलन कायम राख्न कठिन हुँदै गएको छ' भनेर चिन्ता व्यक्त गरिएको थियो । वर्तमान विश्वका १७४ देशमा अध्ययनपछि प्रकाशित यस रिपोर्टमा 'लोक रिभाउने गफ हाँक्नेहरू बलियो हुँदै गएको र लोकतान्त्रिक विकास कि रोकिएको छ कि त पछि पर्दै गएको छ भनिएको थियो । रोकक के छ भने यस संस्थाले लोकतन्त्रबारे लोकतान्त्रिक प्रतिनिधित्व, मूलभूत अधिकार, मानिसको सहभागिता, स्वतन्त्रताजस्ता चालू मानकलाई प्राथमिकतामा राखेर अध्ययन गर्ने गर्छ ।

इन्टरनेसनल आइडियाको रिपोर्टमा
हाम्रो देश नेपालबाटे खासै चर्चा नभए पनि
रिपोर्टका आशयले भने हाम्रो लोकतन्त्रको
वर्तमान स्थितिसँग साम्यता राख्छ । अझै
भन्नुपर्दा हाम्रो लोकतन्त्रको स्थिति भन
सवेदनशील हुँदै गएको छ । लोकतन्त्रको
चालू परिभाषाले लफाजीमा जनताको
युग्मान गरे पनि यो (लोकतन्त्र) चुनावी
अनिवार्यतामा मात्र सीमित भएको छ ।
अर्थात् राजनीतिक दलले चुनावमा भाग
लिइरहेका छन् भने व्यवस्था लोकतान्त्रिक
छ ।

चुनाव जितेर सरकार गठन गर्ने पार्टी चित्रिमा जस्तोसुकै भए पनि उसले आफू र आफ्नो सरकार लोकतान्त्रिक भएको दाबी गर्छ । सरकारबाहिरका प्रतिपक्षी दल पनि हुन्छन्, जसले विरोधको नाममा सरकारले गरेको सबै कामको विरोध गर्छन्, अलोकतान्त्रिक भन्छन् र गलत या सही जसरी भए पनि सरकार ढाल्ने खेलमा लागिरहन्छन् । कदाचित् प्रतिपक्षी दल सरकार ढाल्न सफल भयो र ऊ सरकारमा गयो भने उसको गतिविधि पनि पुरानो सरकारभन्दा भिन्न हुँदैन । अब नयाँ सरकार र नयाँ प्रतिपक्षी पार्टीले आफूलाई लोकतान्त्रिक र अस्ललाई अलोकतान्त्रिक देखाउन थाल्छन् । संसद्मा सरकार र प्रमुख प्रतिपक्षीका अतिरिक्त चुनाव जितेका केही साना दल तथा स्वतन्त्र व्यक्ति पनि हुन्छन् । उनीहरू पनि आफूलाई लोकतान्त्रिक र अस्ललाई अलोकतान्त्रिक भनिरहेका हुन्छन् । यी साना दल कुनै वेला सरकार र कुनै वेला प्रतिपक्षी गठबन्धनमा हुन्छन् । यिनीहरू जुन गठबन्धनमा हुन्छन्, उनीहरू त्यसैलाई लोकतान्त्रिक भन्छन् । यसरी लोकतन्त्र जनहितभन्दा पनि जनतालाई भ्रममा पार्ने चुनाव लफाजीबाहेक अरू केही रहेहैन ।

जनताका निम्नि चुनावी लोकतन्त्रको निरीह नियत के हो भने, यो परिदृश्य पटकपटक दोहोरिइरहन्छ । हरेक पाँच वर्षमा चुनाव हुन्छ । उही पार्टी र राजनीतिक पात्रले चुनावमा भाग लिन्छन्, जित्थन्, सरकार बनाउँछन् या प्रतिपक्षमा बसेर चुनावी लोकतन्त्रको दाबी पुष्टि गरिरहन्छन् । यद्यपि, जनसरोकारको परिणामका दृष्टिले जाँच्दा कसीमा अत्यन्त कमजोर साबित हुन्छन् यी लोकतान्त्रिक भनाउँदा पार्टीहरू । यी पार्टी कतिसम्म कमजोर छन् भने आफैले निर्माण गरेको संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्रका विरोधी र प्रतिगामी तत्वलाई रोक्न यिनले सकिरहेका छैनन् ।

चिन्ताको विषय के छ भने हजारौं
जनताको त्याग, तपस्या, बलिदान र
जनताको दशकीं पुरानो अथवा राजनीतिक
संघर्षको बलमा एकल धार्मिक सांस्कृतिक
राजतन्त्रात्मक राज्यलाई ढालेर स्थापित
गरेको धर्मनिरपेक्ष संघीय लोकतान्त्रिक

गणतन्त्रविरुद्ध संसद्‌समेतमा ती
गैरसंवैधानिक राजतन्त्रवादी सलबलाइरहेका
छन्, गणतान्त्रिक संसदिभत्र बसेर राजतन्त्र
फर्काउने संकल्प गरिरहेका छन् । तर,
सत्तालोलुपताका कारण गणतन्त्रवादी र
धर्मनिरपेक्षतावादी दलको चरित्र यति
कमजोर भइसकेको छ, कि उनीहरू ती
राजतन्त्रवादी संसदीय दललाई आफ्नो
गठबन्धनमा सामेल गर्न तँचाडमछाड
गरिरहेका छन् । संसदीय समितिमा राप्रपाले
सभापतिको भाग पाउनु यस्तै सत्ता टिकाउने
बाध्यताको परिणाम हो ।

समाजमा विखण्डन ल्याउने षड्यन्त्र गर्छन् ।
राप्रपालगायत राजतन्त्रवादी तथा संकीर्ण
धार्मिक शक्तिको बढ्दो चलखेल तथा धीरेन्द्र
शास्त्रीका गैरसवैधानिक गतिविधि, वर्तमान
गणतन्त्र, धर्मनिरपेक्षाता र संघीयताको
स्वास्थ्यका दृष्टिले अत्यन्त संवेदनशील
सन्दर्भ हुन् । तर, नेपाली राजनीतिक
दलहरूले लोकतन्त्रको उदार भनिने एउटा
स्वेच्छाचारी र स्वच्छन्त परिभाषाको जपना
गरिरहेका छन्, जसले लोकतन्त्रको पनि
गला नियोदन सकछ । वर्तमान संघीय
लोकतान्त्रिक गणतन्त्रका सञ्चालक
राजनीतिक शक्तिले वेलैमा चेतेनन् भने,
उनीहरूको उदासीनता र मौनता भस्मासुरी
ह्वने खतरा पनि त्यक्तिकै छ ।

हुन खतरा पान त्यातक छ ।
नेपालमा संघीय गणतन्त्र र
धर्मनिरपेक्षकाको स्थापनाले देशलाई एकल
धार्मिक, एकल जातीय र एकल वंशीय
राजतन्त्रको जुवाबाट मुक्त गराएर सबै
धार्मिक, सांस्कृतिक र सामाजिक समुदायमा
यस देशप्रति अपनत्व र साभा स्वामित्वको
भाव उत्पन्न गराएको छ । नेपाली
लोकतन्त्रको यस नयाँ परिभासाले सबैलाई
समान अधिकार र जिम्मेवारी बोध गराउँछ ।
यो पुरानो राजा महाराजा, उनीहरूको धर्म
र संस्कृतिको वर्चस्वबाट मुक्त नयाँ आधारमा
नयाँ सामाजिक र अर्थराजनीतिक एकता
पनि हो । यसलाई मन नपराउनेहरू तथा
राजनीतिक तथा सामाजिक रूपमा सत्ताबाट
च्यूत हुने राजनीतिक र सामाजिक पुराना
शक्ति पुरानो हैकम फर्काउन उद्यत छन् ।
एकल धार्मिकता, संघीयता र गणतन्त्रको
विरोध तथा यसविरुद्धका उन्मादी प्रचार
यसैका परिणाम हुन् । यस उन्मादमा केही
गणतान्त्रिक शक्तिका समर्थकसमेत बगेको
देखिएको छ । यो राजनीतिक शक्तिको
असफलता हो, जसले स्थानीयस्तरमा
पार्टीपक्ति र जनसमुदायमा गणतन्त्र,
संघीयता र धर्मनिरपेक्षताबारे बोध गराउन
सकेका छैनन ।

सकका छन् ।
यसले नेपाली समाजको राजनीतिक
संक्रमण अझै प्रारम्भिक चरणमै रहेको तथा
राजनीतिक सत्ताको कमान गणतान्त्रिक
शक्तिको हातमा भए पनि राजनीतिक,
सामाजिक संरचनात्मक र मनोवैज्ञानिक
धरातलमा अझै प्रतिगामी शक्तिको
पकड बाँकी रहेको देखिन्छ । यसमा
सत्ताधारी राजनीतिक दलको गैरजनवादी
(गैरलोकतान्त्रिक) व्यवहार तथा वैचारिक
स्खलनले थप बल पुऱ्याइरहेको छ ।

हुन त नपालजस्तो कमजार अथतन्त्र
भएको देशमा नवसाम्राज्यवादी वर्चस्वले
लोकतन्त्रलाई बहुसंख्यकवादी चेतना
र व्यवहारभन्दा माथि उठन दिइरहेको
हुँदैन । कुनै पनि देशले आफूलाई आर्थिक
समृद्धिको दिशामा लैजान लोकतान्त्रिक
(जनवादी, जनसमुदायको अधिकार) र
सांस्कृतिक अन्तर्विरोधलाई समयमै हल गरेर
अगाडि बढ्नु आवश्यक हुन्छ । नेपालले
आर्थिक समृद्धिका निम्नि समाजवादलाई
लक्ष्यका रूपमा जप्त थालेको छ । तर,
देश अहिले पनि जनवादी र सांस्कृतिक

भन्फटबाट मुक्त हुन सकेको छैन ।
जनवादी र सांस्कृतिक सवाललाई
हल नगरी समाजवादतर्फको यात्रा एउटा
सुन्दर विचार मात्र हुन सक्छ । किनभने,
यी प्रश्न हल नभएसम्म यात्रा अगाडि
बढ्नै सक्दैन । अझ भनाँ, लोकतान्त्रिक र
गणतान्त्रिक शक्ति कमजोर भएमा उल्टो
यात्रा पनि सुरु हुन सक्छ । नेपाली
लोकतन्त्रको यस संवेदनशील अवस्थामा
देशमा चीन, भारत र अमेरिकालगायत
शक्तिशाली वैदेशिक शक्तिको वित्तीय र
सामरिक वर्चस्वका निम्नि कूटनीतिक
प्रतिस्पर्धा तथा यसमा नेपालका राजनीतिक
नेतृत्वको उपयोग थप चुनौती बनेको छ ।
तर, प्रधान आन्तरिक नै हुन्छ भनेजस्तै
वर्तमान गणतन्त्र, लोकतन्त्र, संघीयता र
धर्मनिरपेक्षाको भविष्य नेपाली राजनीतिक
दलहरूको वैचारिकता तथा जनतासँगको
उत्तरदायी व्यवहार र अग्रगामी शक्तिहरूको
सञ्चेतामा भर पर्छ । (नयाँ पत्रिका)

कहाँ जान हिँडेका थियाँ, कहाँ आइपुर्हयाँ ?

कमल थापा

०६२/६३ को सडक आन्दोलन राजदरबार र आन्दोलनकारी दलबीच भद्र सहमति भएपछि अन्त भएको थियो। राजाले ०६३ साल वैशाख ११ गते गरेको सम्बोधनको मस्योदा गर्न तथा उपरोक्त सहमति निर्माण गर्न प्रमुख पात्रमध्ये गिरिजाप्रसाद कोइरालाको निधन भइसके पनि रामचन्द्र पौडेल, माधव नेपाललगायत कतिपय नेता जीवित हुनुहुन्छ। सोही सहमतिको आधारमा राजाबाट तत्कालीन प्रधानमन्त्री शेरबाहुदुर देउवाको सिफरिसमा ०५८ सालमा विघटन भएको प्रतिनिधिसभा पुनः स्थापित भएको थियो। राजाबाट आन्दोलनका कमान्डर गिरिजाप्रसाद कोइरालालाई प्रधानमन्त्री पदमा नियुक्त गरिएको थियो।

दरबार र आन्दोलनकारीबीच भएको भद्र सहमतिको मूल मर्म '०४७ सालको संविधानमा टेकेर संविधानसभाको चुनाव गर्न तथा संविधानसभाबाट राजसंस्थासहितको नयाँ संविधान निर्माण गर्ने रहेको थियो। तर, तत्काल कायम रहेका प्रमुख राजनीतिक दलले सो सहमतिको अवज्ञा गरे, राजा र नेपाली जनतालाई धोका दिए।

बाह्य शक्तिहरूको दबाव र प्रभाव तथा उग्रवामपन्थी माओवादीको अगुवाइमा आन्दोलनको रापतापको मौका छोपेर राष्ट्रिय अस्तित्वका धरोहर, राज्यसंरचना र सामाजिक सांस्कृतिक व्यवस्थालाई भक्ताउने काम गरियो। आन्दोलनका दौरान कहाँ कैते नेपालको हिन्दूराष्ट्रको पहिचान समाप्त पार्ने आवाज उठेको थिएन। तर, आन्दोलन सकिएको २३५ दिन अर्थात् ०६३ साल जेठ ४ गते बसेको पुनः स्थापित प्रतिनिधिसभाको बैठकले पहिलो आक्रमण हिन्दूराष्ट्रमाथि गन्यो। सो दिन विनाकुनै छलफल संविधानमा रहेको हिन्दूराष्ट्रसम्बन्धी व्यवस्थालाई समाप्त पारी तथाकथित धर्मनिरपेक्षाता' लाद्ने काम गरियो।

राजदरबार र आन्दोलनकारीबीच भएको भद्र सहमतिविपरीत ०४७ मा बहुदलीय व्यवस्था पुनर्स्थापनापश्चात् स्वयं आन्दोलनकारी शक्तिले बनाएको नेपाल अधिराज्यको संविधानलाई ध्वस्त पारी कथित अन्तरिम संविधान जारी गरियो र राजालाई ऐम्बुसमा पारेर पाखा लगाउने काम भयो।

देशी-विदेशी शक्ति मिलेर गरिएका ती कार्यलाई जनमुखी र राष्ट्रहितको आवरण प्रदान गर्न रातारात आन्दोलनको रापतापमा नयाँ भाष्य तयार गरियो। देशले भोग्नुपरेको रोग, भोक, अशिक्षा, गरिबी र पछाँटेपनको मुख्य कारक राजसंस्था, हिन्दूर्धर्म र एकात्मक राज्यप्रणाली हो भन्ने भ्रामक भाष्य निर्माण गरियो। सो भाष्यलाई 'योगबल्स' शैलीमा नागरिक समाज, बुद्धिजीवीवर्ग र आमसञ्चार माध्यमलाई प्रयोग गरी नेपाली जनमानसमा स्थापित गर्ने अभियान चलाइयो।

राजसंस्थालाई पाखा लगाएर हिन्दूराष्ट्रको पहिचान समाप्त पारी एकात्मक राज्यप्रणालीलाई अन्त गर्दै गणतन्त्र, धर्मनिरपेक्षा र संघीयता कायम भएको ढेढ दशक पूरा भएको छ। यस अवधिमा जनताको जीवनस्तरमा कति गुणात्मक सुधार भयो, आर्थिक विकासको अवस्था के रह्यो तथा राष्ट्रियता र प्रजातन्त्र कति सुदृढ भयो भन्नेबारे निष्पक्ष समीक्षा गर्नु आवश्यक भएको छ।

जनतालाई मालिक बनाउने, सबै प्रकारका विभेद र शोषणको अन्त्य गर्ने, गरिबी हटाउने, सदियाँदेखिको

दासताबाट मुक्त तुल्याउने तथा समृद्ध नेपाल निर्माण गर्नेजस्ता आकर्षक नारा दिएर ०६३ सालमा सुरु गरिएको राजनीतिक यात्रा अहिले ठिकापिरीत गन्तव्यमा पुगेको छ। वर्तमान अवस्थामा नेपाल संसारकै सबैभन्दा भ्रष्ट मुलुकको सूचीमा पर्ने गएको छ। तस्करी र आर्थिक अनियमितता व्यापक भएको छ। भ्रष्ट एवं स्वार्थी राजनीतिक नेता, व्यवसायी र कर्मचारीको त्रिकोणात्मक गठबन्धनले देशमा ब्रह्मलुट मच्याइरहेको छ। राज्यसंयन्त्र एवं उच्च राजनीतिक र प्रशासनिक नेतृत्वको प्रत्यक्ष संरक्षणमा मानव तस्करी, सुन तस्करी र सरकारी जग्गा कब्जाजस्ता जघन्य र संगठित अपराध भइरहेका छन्।

कानुनको पालना गराउनुपर्न तथा अपराध नियन्त्रण गर्ने जिम्मेवारी बोकेको राज्य नै भ्रष्टाचारमा संलग्न गराइएको छ। सर्वसाधारण जनता दुई छाक खान, एकसरो लगाउन, छांराछोरी पढाउन र बिरामी पर्दा उपचार गर्ने नसकेर कष्टकर जीवन भोगिरहेका छन्। अर्कोतर्फ कुनै दृश्य र वैधानिक आयस्रोत नभएका टाटाबाटा नेता रातारात करोडपति र अर्बपति भएका छन्।

धर्म परिवर्तनको डेलोले सनातन धर्म, संस्कृति र परम्परालाई नकारात्मक असर पारिरहेको छ। मौलिक नेपाली पहिचान र सांस्कृतिक एकताको आधार खलबलेको छ। सदियाँदेखि नेपाली समाजमा कायम रहेंदै आएको सद् भाव विथोलिएर धार्मिक, सांस्कृतिक द्वन्द्वमा देश पर्न सक्ने खतरा देखिएको छ। धरानमा हालै भएको गौहत्या र त्यसपछिको प्रतिक्रियाले यो तितो यथार्थलाई संकेत गर्छ।

विदेशी शक्तिको चलखेल र प्रभाव तीव्र रूपले बढेर गएको छ। नेपाल विस्तारै अन्तर्राष्ट्रिय महाशक्तिको रणनीतिक प्रतिस्पर्धास्थल बन्दै गइरहेको छ। विश्वरंगमञ्चमा नेपालको प्रतिष्ठा र विश्वसनीयतामा हास आएको छ। नेपालको राजनीतिक दलमा चुनाव जिल, सत्तामा पुग्न र टिकेर बस्न विदेशी प्रभुहरूको आशीर्वाद र सहयोग चाहिन्छ भन्ने आन्तरिमर्पणवादी मानसिकताले नराप्रोसँग जरो गाडेको छ। लोकतन्त्रको आवरणमा सर्वसत्तावादी प्रवृत्ति हावी भएको छ।

राज्यका सबै संघन्त्र, संघीयनिक अंग, न्यायपालिका पार्टीकरणको चपेटामा परेको छन्। सत्ता र विपक्षमा रहेका केही सीमित राजनीतिक दलका सीमित नेताहरूले सिनिडकेट खडा गरी भागबन्दाको शैलीमा राज्यसत्ता कब्जा गरेका छन्। कानुनी राज्यको मान्यताको बारम्बार उपहास भइरहेको छ।

मुलुकको वर्तमान अवस्थालाई निष्पक्ष ढंगबाट समीक्षा गर्दा स्वाभाविक रूपले प्रश्न उठ्छ, हामी कहाँ जान हिँडेका थियाँ र अहिले कहाँ आइपुर्हयाँ? के यही हो आमूल परिवर्तन? के यही हो सदियाँदेखिको दासताबाट मुक्ति?

उग्रवामपन्थी शक्ति र बाह्य शक्तिले आफ्नो निहित स्वार्थ परिपूर्तिको निष्पक्ष नेपालको आर्थिक विकास र समृद्धिको अन्युक्त औषधि हो भन्दै लादेको गणतन्त्र, धर्मनिरपेक्षता र संघीयताको सोच र मार्गवित्र नै गलत थियो। देशले हाल भोग्नुपरेको संकट र समस्याको मूल जड पनि यही हो। यो तितो सत्यलाई स्विकार्न धेरेलाई कठिन हुन्छ। तर, यथार्थ यही हो। सैद्धान्तिक रूपमा गणतन्त्र, धर्मनिरपेक्षता र संघीयताको सोच वा गलत वा सही, सफल-असफल भन्ने हुँदैन।

यो वास्तविकतालाई हृदयगम गर्दै यदि देशमा दिगो शान्ति र स्थायित्व चाहने हो भन्ने मुलुकको सर्वाङ्गीण विकास र जनताको जीवनस्तरमा गुणात्मक सुधार गर्ने हो भन्ने विगतका त्रुटि, कमजोरी सच्चाएर अधि बढ्ने साहस गर्नुपर्छ। विदेशीको उक्साहट र उग्रवामपन्थी शक्तिहरूको अतिवादी महत्वाकाङ्क्षाको तुष्टीकरणको निष्पत्ति कायम गरिएको असफल अवधारणा बोकलाई बिसाउने हिम्मत गर्नुपर्छ। कुनै पनि व्यवस्था वा प्रणाली साध्य होइनन, ती केवल साधन मात्र हुन्।

● ● ●

सर्वसाधारण जनता दुई छाक खान, एकसरो लगाउन, छोराछोरी पढाउन र बिरामी पर्दा उपचार गर्न नसकेर कष्टकर जीवन भोगिरहेका छन्। अर्कोतर्फ कुनै दृश्य र वैधानिक आयस्रोत नभएका टाटाबाटा नेता रातारात करोडपति र अर्बपति भएका छन्।

● ● ●

देशको आफ्नै विशिष्ट भूराजनीतिक परिवेश, सामाजिक सांस्कृतिक अवस्था तथा समाजको वर्गीय चरित्र, स्वभाव र विकासक्रम रहेको हुन्छ। फरक-फरक इतिहास र भूगोल रहेको हुन्छ। उपरोक्त तथ्यले राजनीति र राष्ट्र निर्माणको मार्गवित्रलाई निर्धारण गर्छ। राजनीतिक व्यवस्था, राज्यसंरचना र नीतिनिर्माण गर्दा यो धरातलीय यथार्थलाई उपेक्षा गर्न सकिन्न।

जनताको अवस्थामा सुधार ल्याउन नसक्ने तथा राष्ट्रको हित गर्न नसक्ने व्यवस्थालाई सुधार, परिमार्जन र आवश्यक भए परिवर्तन पनि गर्नुपर्छ। तसर्थ अबको गन्तव्य, संघीय गणतन्त्रको नाउंमा कायम रहेको भ्रष्ट व्यवस्थाको अन्त्य हो र हुनुपर्छ।

संघीय गणतन्त्रको नाउंमा खडा भएको भ्रष्ट व्यवस्थाको अन्त्य गर्ने प्रस्ताव अधि सार्नेबितिकै स्वाभाविक

प्रश्न उठ्छ- यो व्यवस्था अन्त भएपछि आउने व्यवस्था के हो? त्यो व्यवस्थाको सार र रूप कस्तो हुनेछ? के ०६३ सालभन्दा अधिको व्यवस्थामा फर्कन खोजेको हो?

यस सम्बन्धमा नेपाली जनताको स्पष्ट धारणा छ, अब पछि फर्कन सकिन र त्यो उपयुक्त पनि हुँदैन।

हामी अधि नै बढ्ने हो। भावी

व्यवस्थाको सम्बन्धमा न्यूनतम सर्त

भनेको : (क) सबै शक्ति र विचार

आठाउने विवाह लाई जानसान सर्त

संस्कृति र परम्परा र इतिहासको रक्षा,

(घ) जनसम्प्रभुता, (ङ) प्रजातन्त्र,

सुशासन र कानुनी राज्यको पूर्ण

प्रत्याखृति हो।

राजा महेन्द्र, बिपी कोइराला,

तीन महिने अभियानमा माओवादी रूपान्तरणको सार्थक बहस

सन्तोष पौडेल

महिला हुन भन्ने जनयुद्धले स्थापित गरायो।

नेपाली सेना र प्रहरीमा पनि महिलाको भर्ती बढ्यो, इन्फेन्ट्रीमा महिलाको सहभागिता हुन थाल्यो, शान्ति सेनामा महिलाको सहभागिता हुन थाल्यो, समाजमा पुरुषभन्दा महिला के कम भन्ने प्रतिस्पर्धाको चेतना जागृत भयो। राजनीतिमा मात्र नभई अहिले राज्यका विभिन्न निकायमा र लोकसेवामार्फत समावेशीकरणको लाभ लिँदै प्रवेश गरेका हजारौँ नागरिकको सपना माओवादी आन्दोलनका कारण सार्थक भएको थार्थर्थ हो। अहिलेसम्म आउँदा संसदसहित राज्यका सबै नीतिनिर्माण तह र स्थानीय सरकारदेखि सबै कार्यान्वयन तह तथा समितिहरूमा महिलाको प्रतिनिधित्व सुनिश्चित भएको छ र कार्यान्वयन भइरहेको छ।

दलितमाथिको छुवाछूत अब व्यावहारिक रूपमे अन्त्य हुने चरणमा छ। अत्यन्तै पिछडिएको र राज्यको सबै कोपाभाजनमा पारिएको कर्णली र सुदूरपश्चिम जस्ता क्षेत्रहरूले निश्चित कोटा नै छुटाएर राज्यको नीति निर्माण र कार्यान्वयनको इकाइमा आरक्षण पाइरहेको रिति छ। त्यसैगरी मधेसी, मुस्लिम, आदिवासी जनजाति, अल्पसमूहको समुदाय र अपाङ्गलगायत समाजका सबै उत्पीडित वर्ग, क्षेत्र, जाति, समुदाय र तपकाले संविधानतः अधिकार प्राप्त गरेका छन्। अब निजामती सेवामा थारू, मुस्लिम र खस आर्य समुदायका लागि पनि आरक्षण दिने प्रस्तावसहितको विधेयक मस्तूदामा

तहअन्तर्गत रहेका छ हजार सात सय ४३ बडाबाट एकसाथ सुरु गरिएको अभियानमा लाख्याँ नेता कार्यकर्ता परिचालित भएका छन्। अभियानमा सुरुआत र अन्त्यको निश्चित मात्र गरिएको छैन, कुन दिन कसले के काम गर्नेसम्मको खाका सार्वजनिक गरिएको छ।

माओवादी केन्द्रको गत साउनमा सम्पन्न केन्द्रीय समितिको पाँच दिन बैठकमा सहभागी नेता कार्यकर्ताले माओवादी पुरानो विचार, विरासत, शक्ति र सामर्थ्य तथा जनसम्बन्धबाट च्यून पुगेको प्रतिक्रिया आएपछि यो अभियानको वस्तुगत सुरुआत भएको हो। हुन त यसअधि पनि केन्द्रीय महाधिवेशनमा पार्टी अध्यक्ष प्रचण्डले पार्टी विप्रेको र विघटन गर्दा हुने भनाइ राख्दै जनतामा फर्कनुपर्ने उद्घोष गर्नुभएको थियो। गत निर्वाचनपछि लगातै दुईमहिने एउटा अभियान पनि सञ्चालन भएको थियो। तर त्यो अभियान नाम मात्रैमा सीमित भएको माओवादीको आफै विश्लेषण छ। यस पटकको अभियानको नाम नै विशेष रूपान्तरण अभियान भएकाले यो अभियानले माओवादी कार्यकर्ताको आनीबानीमा, नेता कार्यकर्ताको सम्बन्ध र जनतासँगको सम्बन्धमा रूपान्तरण एवं मूल रूपमा पार्टीको आमूल रूपान्तरण भन्ने ध्येय यो अभियानले राखेको देखिन्छ।

जनताले यो अभियानबाट के प्राप्त गर्ने हुन त यो प्रश्न भने सबैभन्दा

चलफल चलिरहेको छ। परिवर्तनको परिभाषाबाट हेर्दा जनयुद्धले समाजमा व्यापक र आमूल रूपान्तरण ल्याएको मान्न सकिन्छ।

'जनतासँग माओवादी' : विशेष रूपान्तरण अभियान नाम दिइएको तीनमहिने अभियान भर्ती १६ गते देखि सुरु भएको र मङ्गिस्त १५ गतेसम्म चल्ने माओवादीले उद्घोष गरेको छ। मुलुकमा राजनीतिक परिवर्तन र रूपान्तरणकारी योजनाको नेतृत्व गर्दै आएको देशको प्रमुख शक्तिमये एक माओवादी केन्द्रले यस अभियानमार्फत आसन्न निर्वाचनमा जनताको 'मन जितेर मत प्राप्त गर्ने' उद्देश्य राखेको छ। अभियानअन्तर्तात्त्व कम्तीमा २५ लाख मतदातासँग प्रत्यक्ष भेटघाट गरी पार्टी अध्यक्ष दाहालले नेतृत्व गरेको सरकारले गरेको भ्रष्टाचार नियन्त्रण, सुशासन प्रवर्द्धन, सेवा प्रवाहमा गरिएको सुधारलगायत जनपक्षीय कामको प्रचारप्रसार गरिने, पार्टीभित्रको समस्या तथा अन्तरिक्षाधिको पहिचान गर्ने, माओवादी नेता तथा कार्यकर्ता जनतासँग नपुग्नेलगायत गुनासाको प्रभावकारी समधान खोजिने छ। अभियानको सुरुआत गर्दै पार्टी अध्यक्ष तथा प्रधानमन्त्री पुष्पकमल दाहाल 'प्रचण्ड'ले यो अभियानले सुशासनसहितको समृद्धिमार्फत रूपान्तरण ल्याउने उद्देश्य सार्वजनिक गर्नुभएको छ। देशका सार्वजनिक प्रदेशका सात सय ५३ स्थानीय

महत्वपूर्ण छ। यतिमात्र नभई यो अभियानले हाम्रो सपना, भावना र विभाजित मनहरूलाई जोडेनेछ भने जनताले हामी उनीहरूको सबैभन्दा नजिकको र प्रगतिशील शक्ति पनि भएको अनुभूत गर्नेछन्। जनयुद्धकालीन सबै माओवादीको एककार हुने र युद्धकाका देखेका सपनाहरूलाई पुनर्जीविकरण गर्दै देश निर्माणको महान अभियानका लागि जनताको भावना बुझ्ने एउटा गतिले चौतारी हुनेछ यो अभियान। माओवादीले व्यवस्था बदल्न आव्वान गर्दा जनताले बन्दुक बोकेर बलपूर्वक समाज रूपान्तरणका लागि योगदान गरेको थिए।

अब जनतालाई व्यवस्था होइन अवस्था बदल्ने पार्टी चाहिएको छ। माओवादीबाट अब सुशासन र समृद्धि, बेरोजगारीको अन्त्य, शिक्षाको गुणस्तर, कालाबाजारीको अन्त्य, धूसेहोरी भ्रष्टाचारको अन्त्य, दलाली, तस्करी र जालभेलोको अन्त्य तथा समाजमा बाँकी रहेको सामन्तवादी कुप्रथाको अन्त्यका लागि हस्तक्षेपकारी भूमिका अपेक्षित छ। तीन महिनाका लागि सुरु भएको यो कार्यक्रम व्यावहारिक रूपमा निरन्तर चलिरहनुपर्ने देखिन्छ। पार्टी रूपान्तरण मात्र होइन, साँच्चिकै जनताको जीवन रूपान्तरण गर्नेमा यसले सार्थक भूमिका खेलेन्छ र हामी फेरि जुट्नेछौँ नयाँ जोस र आत्मविश्वासका सार्वजनिक गर्नुभएको छ। देशका सार्वजनिक प्रदेशका सात सय ५३ स्थानीय

अभियान

खेलकुद

खेल हारे पनि भारतविरुद्ध नेपालको सानदार प्रदर्शन

काठमाडौं। एसिया कप क्रिकेटको उद्घाटन खेलमा विश्व नम्बर एक पाकिस्तानविरुद्धको ब्याटिड धराशायी भइसकेको अवस्थामा विश्वको महाशक्ति भारतसँगको ब्याटिड कस्तो हुने कौतुहल नेपाली प्रशंसकमाझ थियो। कतै ने पालको ब्याटिड पाकिस्तानसँग जस्तै हुने त होइन भन्ने चिन्ता पनि त्यक्ति र ह्यो।

तर ओपनिङ ब्याटिडमा पुनः एकपल्ट दरिले साथ पाएपछि नेपालले खेल हारे पनि भारतविरुद्ध सोमबार सानदार ब्याटिड प्रदर्शन गर्यो। पाकिस्तानसँग ब्याटिड गर्दा जसरी दबिएको थियो, त्यसको ठीकविपरीत पालेको लिंग रंगशालामा भारतविरुद्ध नेपालको ब्याटिड खुलेको थियो। सुपरस्टार खेलाडी रहे को भारतविरुद्ध नेपालले ब्याटिडमा साहस देखायो।

कुशल भुर्तल र आसिफ शेखले नेपाललाई उत्कृष्ट सुरुआत दिलाए। यी दुईले ९० ओमरमित्र ६५ रन जोडेर राम्रो सुरुआत दिलाएपछि बाँकी नेपाली खेलाडीका लागि त्यो आधार बनेको थियो। कुशल र आसिफ जस्तै नेपालका अन्य ब्याटरले पनि खुलेर खेले।

सोमपाल कामी एकदिवसीय क्रिकेटमा आफ्नो तेस्रो अर्धशतक बनाउन २ र नले चुकेका थिए। मोहम्मद सामीको बलमा इशान किसनले डाइमिड क्याच लिएर सोमपाललाई आउट गरे। सोमपाल अर्धशतक नजिक बदैरै गर्दा नेपालले २ सय ५० रनभन्दा माथिको स्कोर बनाउने निश्चित जस्तै देखिएको थियो। उनी आउट भएपछि नेपालको बाँकी दुई विकेट फर्न धेरै बेर लागेन।

क्यानाडामा ग्लोबल टी-२० लिग खेलेर आएको प्रभाव दीपेन्द्रसिंह ऐरीमा देखिएको थियो। उनले पनि भारतविरुद्ध खुलेर खेले, तब २५ बलमा २९ रन बनाए। एक समय नेपाली ब्याटिडको आऽभरोसा रहेका दीपेन्द्र अहिले लगातार को खस्कंदो ब्याटिडका कारण माथिल्लो क्रममा खेल्ने ७-८ नम्बरमा पर्छन्। भारतसँगको यो इनिड्स उनकै लागि प्रेरणाको स्रोत बन्न सक्छ।

नेपाल पछिल्ला खेलहरूमा सर्ट पिच बलमा निकै कमजोर देखिएको थियो। कुशल र सोमपालले भारतसँग सर्ट बलमै छक्का प्रहार गरेका थिए भने आसिफले संयमता देखाउँदै ब्याटिड गरेपछि नेपालले राम्रो लक्ष्य तेस्र्याएको थियो। आफ्ना प्रमुख तीव्र गतिका बलर जसप्रित बुमराहबिना खेलेको भारतले नेपालले यो किसिमको लक्ष्य तेस्र्याउला भनेर सम्भवतः सोचेको पनि थिएन। किनभने भार तको सर्ट बल तेस्र्याउने रणनीतिविरुद्ध नेपाली ब्याटर खरो उत्रिए। यसमा भार तीव्र बलिडभन्दा किलिड नै बाँकी दोषी थियो।

कुशल र आसिफ दुवैले १ रनमा जीवनदान पाएका थिए। मोहम्मद सामीले फालेको पहिलो ओभरको अन्तिम बलमा पहिलो स्लिपमा श्रेयस ऐरले क्याच छाड दा दुई रन भएको थियो। दोस्रो ओभरको पहिलो बलमा मोहम्मद सिराजलाई प्रहार गर्नेकमा आसिफ शेखले कभरमा क्याच दिन पुगेका थिए। तर, विराट कोहलीले हातमा आएको क्याच फुक्ताए। अर्को जीवनदान पुनः कुशलले पाएका थिए। सामीको लेगसाइडमा गएको बलमा कुशलको प्रहार विकेटकिपर इशान किसनले फुक्ताएका थिए।

कुशलले आक्रमक रूपमा कुशलले सिराजको बलमा गरेको प्रहार मैदानबाहिर रोडछेउ कटोको थियो। ६ रन बनाएपछि कुशलले एकदिवसीय अन्तर्राष्ट्रियमा आफ्नो १ हजार रन पूरा गरेका थिए। रोहित र आसिफपछि एकदिवसीय अन्तर्राष्ट्रियमा १ हजार रन पूरा गर्ने उनी तेस्रो ख

● ग्लोबल आइएमईले सञ्चालनमा ल्यायो क्यास तथा चेक डिपोजिटर मेसिन

ग्लोबल आइएमई बैंक लिमिटेडले नगद तथा चेक जम्मा गर्ने मेसिन सञ्चालनमा ल्याएको छ। बैंकले ग्राहकलाई आफ्नो अनुकूल समयमा बैंकमा रहेका क्यास तथा चेक डिपोजिटर मेसिनमार्फत ग्लोबल आइएमई बैंकमा रहेको खातामा नगद जम्मा गर्न सकिने सुविधा सुरु गरेको हो। बैंकले पाँचवटा क्यास डिपोजिटर र पाँचवटा चेक डिपोजिटर मेसिन सञ्चालनमा ल्याएको छ। हाल काठमाडौं उपत्यकामा कमलादी र न्युरोड तथा उपत्यकाबाहिर इटहरी, नारायणगढ र बुटवल शाखामा क्यास डिपोजिटर मेसिन सञ्चालनमा ल्याएको जनाइएको छ।

त्यसै, काठमाडौं उपत्यकामित्र कमलादी, न्युरोड, कुलेश्वर तथा काठमाडौं उपत्यकाबाहिर पोखरा र वीरगञ्ज शाखामा चेक डिपोजिटर मेसिन सञ्चालनमा ल्याएको बैंकले जनाएको छ। बैंकको कमलादी शाखामा आयोजित एक कार्यक्रममा नेपाल उद्योग वाणिज्य महासंघका अध्यक्ष तथा बैंक सञ्चालक समितिका अध्यक्ष चन्द्रप्रसाद ढकालले उक्त मेसिनको उद्घाटन गरेका हुन्। मेसिन सेवाको उद्घाटन गर्दै अध्यक्ष ढकालले प्रविधिको विकास र आमउपभोक्ताको आकाशानुरूप वित्तीय क्षेत्र विश्वभर नै द्रुत गतिमा परिवर्तन भइरहेको बताए। ग्लोबल आइएमई बैंकले पनि समयानुकूल नयाँ प्रविधिलाई आत्मसात गर्दै अधि बढ़ाये गरेको र मेसिन उद्घाटन पनि त्यसकै उदाहरण भएको उनको भनाइ थियो। अध्यक्ष ढकालले भने, 'यो मेसिन इफिसियन्सी, सुविधा र सुरक्षाको मिश्रण हो। यसले ग्राहकलाई आफ्नो अनुकूल समयमा विनाकुनै कागजी प्रक्रिया सुविधाजनक हिसाबले क्यास तथा चेक डिपोजिट गर्न सहयोग पुगेछ। समयको बचत हुनेछ।' २४ घन्टा सेवा उपलब्ध हुने हुँदा सेवा आफ्नो समयानुकूल लिन सकिनेछ।'

बैंकले हाल देशका ७७ वटै जिल्लामा तीन सय ४८ शाखा, तीन सय ६१ एटिएम, तीन सय २२ शाखारहित बैंकिङ सेवा, ६४ एक्सटेन्सन तथा राजस्व संकलन काउन्टरका साथी तीनवटा बैंकेशिक प्रतिनिधि कार्यालयमार्फत सेवा दिइरहेको जनाएको छ।

● महालक्ष्मी विकास बैंकका ग्राहकलाई विभिन्न संस्थामा छुट

महालक्ष्मी विकास बैंक लिमिटेडले स्वास्थ्य, शृंगार, होटेल तथा रेस्टुरेन्ट क्षेत्रका संस्थासँग समन्वय गरी आफ्ना ग्राहकलाई छुट दिलाउने क्रममा नयाँ संस्थाहरूसँग सम्झौता गरेको छ। कम्पनीले पाँच संस्थासँग छुटसम्बन्धी सम्झौता गरेको हो।

सम्झौतानुसार महालक्ष्मी विकास बैंकका डेबिट अथवा क्रेडिट कार्ड तथा मोबाइल बैंकिङ प्रयोग गर्ने ग्राहकले उक्त संस्थाहरूसँग विभिन्न सेवाहरूमा विशेष छुट प्राप्त गर्न सक्ने जनाइएको छ। जसअनुसार जनकपुरधामको नवजीवन हस्पिटल प्रालिले हस्पिटल सेवामा ५५ प्रतिशत, फार्मसीमा ७ प्रतिशत र अन्य परीक्षणमा २० प्रतिशत छुट दिनुका साथी हस्टोमाइज्ड हेत्थ प्याकेज दुई हजार रुपैयाँमा प्रदान गर्ने उल्लेख छ। त्यसै, हेठाँडाको क्राउन्स कलेसनले त्रुमन एसेसरिजमा १० प्रतिशत छुट, भैरहावाको नियु बिजी विन्सले फुड एन्ड वेरेजमा १० प्रतिशत छुट, मकवानपुरको मनहरीमा रहेको मनरही हेयर एन्ड ब्युटी युनिसेक्स सेलुनले १० प्रतिशत तथा काठमाडौंको कोटेश्वरमा रहेको हुक हस्पिटालिटीमा १० प्रतिशत छुट पाउने जनाइएको छ।

यस किसिमको सहकार्यावाट बैंकका डेबिट अथवा क्रेडिट कार्ड तथा मोबाइल बैंकिङ प्रयोग गर्ने ग्राहकले उक्त संस्थाहरूसँग विभिन्न सेवाहरूमा विशेष छुट प्राप्त गर्न सक्ने जनाइएको छ। जसअनुसार जनकपुरधामको नवजीवन हस्पिटल प्रालिले हस्पिटल सेवामा ५५ प्रतिशत, फार्मसीमा ७ प्रतिशत र अन्य परीक्षणमा २० प्रतिशत छुट दिनुका साथी हस्टोमाइज्ड हेत्थ प्याकेज दुई हजार रुपैयाँमा प्रदान गर्ने उल्लेख छ।

● रिलायबल लाइफको विभिन्न सामाजिक कार्य

रिलायबल लाइफ इन्स्योरेन्सले जीवन विमा कारोबार सुरु गरेको ६ वर्ष पूरा गरी सार्ताँ वर्षमा प्रवेश गरेको अवसर सारेर विभिन्न कार्यक्रम गरेको छ। कम्पनीले रक्तदान, आर्थिक सहयोग, सरसफाइलगायतका कार्यक्रम गरेर स्थापना दिवस मनाएको हो। सार्ताँ स्थापना दिवसको अवसरमा कम्पनीले केन्द्रीय कार्यालय, बुटवल र दमक शाखाहरूमा रक्तदान, समता गुरीलाई नगद सहयोग, सरसफाइ, विभिन्न वृद्धाश्रममा खाद्य सामग्री वितरण, विद्यालयमा स्टेसनरी सामान वितरण तथा वृक्षरोपण गरी सार्ते प्रदेशमा संस्थागत सामाजिक उत्तरदायित्व पूरा गरेको जनाएको छ। यस कार्यमा कर्मचारी एवं बिमा अभिकर्ताको सक्रिय सहभागिता रहेको कम्पनीले उल्लेख गरेको छ।

● कपोरेट

हालसम्म ७० लाख विमितको संख्या पुगिसकेको कम्पनीले दाढी गरेको छ। यस अवसरमा कम्पनीको पहुँचलाई दूर-दराजसम्म पुऱ्याउन सहयोग गर्ने रिलायबल एडमाइजर ग्रूप, नियमनकारी निकायहरू, लगानीकर्ता, कर्मचारीलगायतप्रति कम्पनीले आभार व्यक्त गरेको छ।

● आइएमई लाइफ इन्स्योरेन्स बिजनेस एक्सलेन्स अवार्ड सम्पन्न

आइएमई लाइफ इन्स्योरेन्स कम्पनी लिमिटेडको 'आइएमई लाइफ बिजनेस एक्सलेन्स अवार्ड, २०२३' सम्पन्न भएको छ। आर्थिक वर्ष ०७९/८० मा उत्कृष्ट कार्य गरेका शाखा कार्यालय, उत्कृष्ट अभिकर्ता, धेरै बिमालेख जारी गर्ने अभिकर्तालगायतलाई अवार्ड वितरण गरिएको कम्पनीले जनाएको छ। उत्कृष्ट शाखा एवं शाखा प्रमुखलाई आइएमई ग्रूपका अध्यक्ष चन्द्रप्रसाद ढकालले उक्त मेसिनको उद्घाटन गरेका हुन्। मेसिन सेवाको उद्घाटन गर्दै अध्यक्ष ढकालले प्रविधिको विकास र आमउपभोक्ताको आकाशानुरूप वित्तीय क्षेत्र विश्वभर नै द्रुत गतिमा परिवर्तन भइरहेको बताए। ग्लोबल आइएमई बैंकले पनि समयानुकूल नयाँ प्रविधिलाई आत्मसात गर्दै अधि बढ़ाये गरेको र मेसिन उद्घाटन पनि त्यसकै उदाहरण भएको उनको भनाइ थियो। अध्यक्ष ढकालले भने, 'यो मेसिन इफिसियन्सी, सुविधा र सुरक्षाको मिश्रण हो। यसले ग्राहकलाई आफ्नो अनुकूल समयमा विनाकुनै कागजी प्रक्रिया सुविधाजनक हिसाबले क्यास तथा चेक डिपोजिट गर्न सहयोग पुगेछ। समयको बचत हुने हुँदा सेवा आफ्नो समयानुकूल लिन सकिनेछ।'

तीन सयभन्दा बढी अभिकर्ताको उपरिथित रहेको कार्यक्रममा बोल्दै आइएमई ग्रूपका अध्यक्ष एवं नेपाल उद्योग वाणिज्य महासंघका अध्यक्ष ढकालले बिमा क्षेत्रले देश र समाजको आर्थिक गतिविधिमा देवा पुऱ्याउनुका साथी अभिकर्ताका रूपमा स्वरोजगारको समेत अवसर दिने बताए।

आइएमई ग्रुपका प्रबन्ध निर्देशक एवं नेपाल उद्योग परिसंघ (सिएनआई)का उपाध्यक्ष देवमराज ढकालले कम्पनीले पालिला ६ वर्षको अवधिमा उत्साहजनक गति लिएको उल्लेख गर्दै प्रविधिको उपयोग गर्दै सेवा प्रवाह गर्ने क्षेत्रमा फड्को मारिरहेको बताए। यसैगरी, कम्पनीका प्रमुख कार्यकारी अधिकृत कवि फुँयालले यस पेसालाई सम्पादित बनाउन हरेक बिमा अभिकर्ताले बिमा परामर्शदाताको भूमिकामा आउनुपर्ने बताए। आगामी समयमा कम्पनीले नयाँ प्रोडक्ट सार्वजनिक गर्ने जानकारी दिई डिजिटल सेवा प्रवाहलाई जोड दिइने बताए।

● एभरेष्ट बैंक र हिमालय दृश्य रिसोर्टबीच सम्झौता

एभरेष्ट बैंक लिमिटेड र हिमालय दृश्य रिसोर्ट धुलिखेलबाट दुगानाले भने, 'नेपालमा ल्याएको विभिन्न नवीनतम डिजिटल बैंकिङ सेवाहरूका लागि पुरास्कृत गरेको हो।' अगस्ट १८, २०२३ मा भएको कार्यक्रममा कम्पास प्लस टेक्नोलोजीका उपाध्यक्ष, पूर्णी संस्कृत क्षेत्रीय निर्देशकहरू दीपचन्द्र रेम्पी, विनोद कैपी, उषा ढकाललगायतले अवार्ड प्रदान गरेका थिए।

बैंकका नायब प्रमुख कार्यकारी अधिकृत विजयकुमार शर्मा र रिसोर्टका बाजार तथा बिक्री प्रबन्धक बित्तिका पवित्राका पाण्डेद्वारा हस्ताक्षरित उक्त सम्झौता लागू भर्याएँ बैंकका ग्राहकले विशेष छुट पाउने बैंकले जनाएको छ।

● सिटिजन्स बैंक र हिमाल डेन्टलबीच सम्झौता

सिटिजन्स बैंक इन्टरनेशनल लिमिटेड र काठमाडौंको धुम्बाराहीमा रहेको हिमाल डेन्टल हस्पिटलबीच बैंकका ग्राहकलाई छुट प्रदान गर्ने सम्झौता भएको छ। अब बैंकका ग्राहकले उक्त रिसोर्टमा १० प्रतिशतसम्म छुट पाउनेछन्।

बैंकका नायब प्रमुख कार्यकारी अधिकृत विजयकुमार शर्मा र रिसोर्टका बाजार तथा बिक्री प्रबन्धक बित्तिका पवित्राका पाण्डेद्वारा हस्ताक्षरित हुने बैंकले डिजिटल माध्यमको प्रयोगलाई बढाउन र ग्राहकलाई डिजिटल माध्यमबाट भुक्तानी गर्ने प्रोत्साहन गर्ने उद्देश्यले समय-समयमा ग्राहकमैत्री सुविधा सञ्चालनमा ल्याउँदै आएको जनाएको छ। हाल बैंकले देशभरमा एक सय ८८ शाखाको विस्तार काउन्टर तथा रिसोर्ट तथा शाखाको विस्तार देखाउन चाहेरा रहेको छ। यस कार्यमा कर्मचारी एवं बिमा अभिकर्ताको सक्रिय कार्यालय, बुटवल र दमक शाखाहरूमा रक्तदान, समता गुरीलाई नगद सहयोग, सरसफाइ, विभिन्न वृद्धाश्रममा खाद्य सामग्री वितरण, विद्यालयमा स्टेसनरी सामान वितरण तथा वृक्षरोपण गरी सार्ते प्रदेशमा संस्थागत सामाजिक उत्तरदायित्व पूरा गरेको जनाएको छ। यस कार्यमा कर्मचारी एवं बिमा अभिकर्ताको सक्रिय सहभागिता रहेको कम्पनीले उल्लेख गरेको छ।

● आइएमई प

